

Автор: Ани Гергова

Рубрика: 1 ноември – Ден на будителите

Публикувана: бр. 5, октомври 2013

Не толкова и не само „възрожденският плам“ на будителите ме предизвиква в навечерието на тяхното честване, традиционно отбелязвано всяка календарна година на 1 ноември, да предоставя този текст на списанието, издавано от ББИА. Бих искала да споделя размисли за гледищата и поведението на съвременните съотечественици и главно – за общностите, свързани професионално с книгата, библиотеките, информационната революция.

Защо приех, че е полезен такъв наглед рискован „скок“ от историческото ни минало към днешното втурване в една нова световна цивилизация, основаваща се на информационните и комуникационните технологии, които ни изглежда, че ще гарантират глобализацията на обществото? Насочваме ли се към насърчаване на културното многообразие, трябва ли да се чувстваме задължени да опазваме единството на българската национална култура, да придаваме специфично наш привкус в поривите си към глобалния свят. Какви стъпки ще предприемем, зависи и от традициите ни, създавани от далновидни творци и деятели, чиято кохорта водят будителите.

За да опресним смисъла на понятието „будител“, ще припомня, че неговата етимология е изведена от старобългарската дума **ВЗБУДИТИ**, използвана в най-старите съхранени до днес български ръкописни книги от X–XI век и въведена в ред славянски езици със значение „прекъсване на съня от някого“.

Определението за будител, дадено от академичния многотомен „Речник на българския език“, е: „Просветен деец, който е работил в епохата на Възраждането у нас за национално-политическото и културно издигане на българския народ“. Към него е даден цитат на Боян Пенев: „Дейността на книжовниците и народните будители след Паисия в много отношения е в непосредствена връзка с неговия завет“. Другият цитат е на Вера Мутафчиева, написан 50 години по-късно: „Из пътя поемат български будители, за да разнесат книга и слово. Следват ги даскали и тежки чорбаджии“. Това лексикографско отклонение показва, че са битували различни нюанси в разбиранията на понятието „будител“ – дали е просветен деец, дали е книжовник или принадлежи на двете социални общности, посветени на книгата и българското слово, важното е, че се утвърждават като фактори за народностната идентичност и националния напредък. В известен смисъл исторически стеснена е формулировката, че будителството е присъщо само на възрожденската епоха. То е подемано и по-късно, възниквало е във времена на разединение и тревога за бъдещето на нацията ни...

Цялата статия можете да прочете,

ако се абонирате за печатното или електронното издание на [списание ББИА](#)

онлайн

